

Vabariigi Valitsuse määruse
„Tonja-Karisilla-Värskala looduspargi kaitse alt väljaarvamine” eelnõu
SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Vabariigi Valitsuse määrus „Tonja-Karisilla-Värskala looduspargi kaitse alt väljaarvamine” on ette valmistatud looduskaitseaduse § 10 lõike 1 alusel.

Eelnõukohase määrusega arvatakse looduskaitsealade väärtuste puudumise tõttu kaitse alt välja Tonja-Karisilla-Värskala looduspark (edaspidi *kaitseala*), mis asub Võrumaal Setomaa vallas ja tunnistatakse kehtetuks otsus, millega võeti kaitseala kaitse alla. Ala looduskaitse alt väljaarvamisega kaotatakse alal kehtinud looduskaitsealade piirangud.

Kaitstava loodusobjekti kaitse alla võtmise otsuse kehtetuks tunnistamisel kohaldatakse looduskaitseaduse § 13 lõike 1 kohaselt looduskaitseaduse §-des 8 ja 9 sätestatut.

Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu on koostanud Keskkonnaameti kaitse planeerimise büroo kaitse planeerimise spetsialist Reet Reiman (tel 680 7910, e-post reet.reiman@keskkonnaamet.ee), eelnõu vastavust looduskaitseadusele ja seletuskirja nõuetekohast vormistust on kontrollinud Keskkonnaameti kaitse planeerimise büroo juhtivspetsialist Eleri Laidma (tel 680 7911, e-post eleri.laidma@keskkonnaamet.ee). Keskkonnaministeeriumi kontaktisik eelnõu ministeeriumite vahelisel kooskõlastamisel ja kinnitamisel on Marika Erikson, (tel 626 2880, e-post marika.erikson@envir.ee). Eelnõu õigusekspertiisi on teinud Keskkonnaameti üldosakonna jurist Maiu Paloots (tel 730 2244, e-post maiu.paloots@keskkonnaamet.ee) ja keeleliselt on toimetanud Siiri Soidro, tel 640 9308, e-post siiri.soidro@tlu.ee). Kaitseala seisundit on lähtuvalt liikidest hinnanud Keskkonnaameti kaitse planeerimise spetsialist (endine kaitsekorralduse spetsialist) Sander Laherand.

2. Eelnõu sisu, kaitse alt välja arvamise põhjendus

Tonja-Karisilla-Värskala looduspark on kaitse alla võetud enne Eesti Vabariigi taasiseseisvumist asjaomase ametiasutuse otsusega.

Eesti Vabariigi taasiseseisvumise järel võeti kõik seni kaitse all olnud objektid riikliku kaitse alla. Tulenevalt Ülemnõukogu 23. veebruari 1990. a otsuse „Eesti NSV seaduse „Eesti looduse kaitse kohta” kehtestamine” punktist 4 laieneb alates 15. märtsist 1990 looduse kaitse ja kasutamisega seotud suhetele, mis on tekkinud enne 15. märtsi 1990, Eesti NSV seaduse „Eesti looduse kaitse kohta” kehtivus.

9. juulil 1994 jõustunud kaitstavate loodusobjektide seaduse § 30 lõige 6 sätestas, et kõik enne nimetatud seaduse jõustumist moodustatud kaitsealade ja kaitstavate looduse üksikobjektide kaitseks kehtestatud kaitse-eeskirjad ja kaitsekord jäävad kehtima kuni nimetatud seadusega sätestatud korras uue kaitse-eeskirja rakendamiseni niivõrd, kuivõrd need ei ole kehtiva seadusega vastuolus. Sisuliselt sama regulatsiooni seab ka kehtiva looduskaitseaduse § 91 lõige 1, mille

kohaselt enne selle seaduse jõustumist kehtestatud kaitse-eeskirjad ja kaitsekord jäävad kehtima, kuni nimetatud seaduse alusel uue korra kehtestamiseni või kaitsekorra kehtetuks tunnistamiseni.

Looduskaitseseaduse § 7 kohaselt on kaitse alla võtmise, sealjuures kaitse jätkamise eelduseks loodusobjekti ohustatus, haruldus, tüüpilisus, teaduslik, ajaloolis-kultuuriline või esteetiline väärtus, rahvusvahelisest lepingust tulenev kohustus või kui see on vajalik nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) või Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.01.2010, lk 7–25) rakendamiseks.

Arvestades looduskaitseseaduse § 8 lõiget 4 võib jätta loodusobjekti kaitse alla võtmata või loobuda objekti kaitsest, kui see ei ole otstarbekas. Otstarbekuse korral hinnatakse eelkõige seda, kas on olemas alternatiivseid meetmeid, mis aitaksid loodusobjekti ohustavaid tegureid vähendada või vältida, ning seda, kas kaitse on vajalik, arvestades selle väärtuse seisundit.

Vastavalt looduskaitseseaduse § 13 lõikele 1 kohaldatakse loodusobjekti kaitse alla võtmise otsuse kehtetuks tunnistamisel seaduse §-des 8 ja 9 loodusobjekti kaitse alla võtmise kohta sätestatud. Looduskaitseseaduse § 10 lõike 1 kohaselt võtab ala kaitsealana kaitse alla Vabariigi Valitsus ja lähtudes eeltoodust ja haldusmenetluse seaduse § 68 lõikest 2 tunnistab senise kaitse-eeskirja või kaitsekorra kehtetuks samuti Vabariigi Valitsus. Kehtetuks tunnistatakse kõik kaitseala kaitse alla võtmist puudutava otsuse vastavad osad.

Tonja-Karisilla-Värskas looduspargi kaitse alt väljaarvamise otsuse tegemisel analüüsiti esmalt seda, kas loodusobjektil on jätkuvalt olemas kaitse alla võtmise eeldused, ja seejärel, kas kaitse jätkamine kaitstava loodusobjektina nende eelduste säilitamiseks on vajalik.

2.1. Kaitse-eesmärkide vastavus kaitse alla võtmise eeldustele

Tonja-Karisilla-Värskas looduspargi kaitse alla võtmise eesmärk 1981. aastal oli looduslike komplekside kaitsmine, turismi ja puhketingimuste väljakujundamine, kultuuri- ja ajalooliste väärtuste ning inimtegevuse kui ökoloogilise teguri tutvustamine. Lisaks on Tonja-Karisilla-Värskas looduspargi eripäraks Setumaa omapära tutvustamine ja säilitamine.

Keskkonnaregistri järgi on alal registreeritud II kaitsekategooria liikidest männisinlane, põhja-nahkhiir, pargi-nahkhiir, suurvidevlane, tiigilendlane, hõbe-nahkhiir, käabus-nahkhiir ja veelendlane. III kaitsekategooria liikidest karukold, laialehine neiuvaip, harilik käokuld, juurduv kõrkjas, vingerjas, soo-loorkull, hink, mustviires, tiigikonn ja valge toonekurg.

Sander Laheranna poolt 2016. aastal koostatud eksperdi hinnangus (mis tugineb välitöödele, Ülle Kuke 2012. aastal koostatud tööle ja keskkonnaregistri andmetele) on hinnatud igat kaitsealal registreeritud kaitsealust liiki üldisemalt, hinnates selle üle-eestilist levikut ning hinnatud on leiukoha info tõepärasust. Samuti on analüüsitud nende liikide leiuandmeid, mis on kajastatud Ülle Kuke 2012. aastal koostatud töös.

Veega seotud liikide (juurduv kõrkjas, mõru vesipipar, vingerjas, hink, tiigikonn, mustviires, soo-loorkull) elupaigaks on Lämmijärv või Karisilla oja ja nende veekogude kaldaroostikud, mis ei jää tegelikult praegustes piirides Tonja-Karisilla-Värskas kaitsealale. Kaitseala kattub väheses

ulatuses seitsme käsitiivalise liigi lennualaga. Tuginedes keskkonnaregistrile on käsitiivaliste lennuala peamiselt kaitsealaga piirneval Värskla lahe hoiualal ning veekogu vastaskaldal. Tonja-Karisilla-Värskla kaitsealale ulatuva lennuala osas kehtib hetkel kui ka tulevikus LKS § 48 lõikes 4 sätestatud isendikaitse. Seega puuduvad nende liikide puhul ala kaitse all hoidmise eeldused.

Teadaolevalt asuvad kaitsealal järgmised III kaitsekategooria liigid: valge-toonekurg, laialehine neiuvaip, karukold, kahelehine käokeel ja harilik käokuld. Nimetatud III kaitsekategooria liikide esinemisaladel pole siiski vajalik kaitsealade moodustamine, vaid piisab isendite kaitsest looduskaitseseaduse alusel.

2014. aastal on kaitsealalt leitud kaks II kaitsekategooria liigi männisinelase vastset. Antud juhul, kui ajapikku peaks ilmnenema, et tegu on esindusliku elupaigaga, siis tuleks moodustada liigile sobivaima kaitsekorraga püsielupaik.

Valge-toonekurg (*Ciconia ciconia*) on Lõuna- ja Kesk-Eestis üldlevinud väikesearvuline, Põhja-Eestis harv haudelind, saartel liik puudub. Lääne- ja Kesk-Euroopa maades on liigi arvukus tugevasti vähenenud või liik koguni kadunud. Eestis on valge-toonekure arvukus kasvanud, praegu arvatakse meil pesitsevat 4000–5000 paari. Valge-toonekurg eelistab elupaigana kultuurmaastikke, toitumisaladena kasutab märgalasid ja kraavikaldaid. Peamised ohutegurid on märgalade kuivendamine, pestitsiidide kasutamine ja kliimategurite muutmine.

Laialehine neiuvaip (*Epipactis helleborine*) on Eestis viimasel ajal suureneva arvukusega taim, mis ei ole Eesti punase nimestiku järgi praegu ohustatud, kuid on arvatud looduskaitseseaduse alusel vähenevate elupaikade ja väheneva arvukusega liigina III kaitsekategooria kaitsealuste liikide hulka. Laialehine neiuvaip on metsataim ja kasvab mitmesugustel muldadel erinevates niiskus- ja valgustingimustes üle kogu Eesti. Liigi peamine ohutegur on uuendusraied kasvukohtadel.

Harilik käokuld (*Helichrysum arenarium*) kasvab kogu Euroopa alal ja Kesk-Aasias. Eestis on rohkearvulisem Lõuna-Eestis. Kasvab põuastel küngastel, mõnikord päikesepaistelises piirkondades, liivarohketel kallakutel ja põlluservades.

Kahelehine käokeel (*Platanthera bifolia*) on Eesti üks kõige tavalisemaid käpalisi, mida võib leida peaaegu kõikjal, kuid alati väikesel hulgal. Kasvab päris-, soo- ja looniitudel, hõredamates salumetsades, soostuvates metsades, soosaartel ja nii madal- kui ka siirdesoo. Taime juuremugulad on meelistoiduks metssigadele.

Karukold (*Lycopodium clavatum*) kasvab kuivades männi- ja segametsades. Karukold on suhteliselt valguslembene ning talub ka enam-vähem avatud kasvukohti, kuid puudub tihedates, varjulistes metsades (EELIS). Eestis on tegemist tavalise liigiga.

Männisinelaene (*Borophaga schneideri*) elupaigaks on põhjamaades valdavalt põlised männikud, kus ta eluneb surnud seisvate, eelistavalt jämedamate mändide korba all, harvem peenematel puudel, kuid suhteliselt lühikest aega pärast puu surma. Männisinelane asustab üldjuhul neid mände, mis on nakatunud puidu sinetusseentega, ning näib, et viimastel on selle mardika bioloogias oluline osa. Tavaliselt on vastseid leitud kohtades, kus koorealuse puidu pealispind on sinetusseente toimel mustaks värvunud (Mannerkoski, 2001).

Ala suurimaks väärtuseks on märgitud seto külaarhitektuur ja seda ümbritsev loodusmaastik. Võimalikuks ohuteguriks võib olla traditsioonilise külamaastiku kadumine ja tänapäevase ilmega uusehitised.

Kaitseala piirkond on kehtivas Põlva maakonna planeeringus märgitud rohealana ja maakondlikult tähtsa maastikuna, mille kaitseks ja säilitamiseks on planeeringus esitatud mitmed soovitud ehitustegevusele, põllumajandusele, maavarade kaevandamisele jne.

Piirkonna kultuuriväärtusi (Setumaale omane külaarhitektuur ja Anne Vabarnaga seotud kohad) kaitstakse ja tutvustatakse laiemalt kui ainult Tonja-Karisilla-Värska looduspargi alal. Setumaaks loetakse Põlvamaalt Mikitamäe ja Värska valda, Võrumaalt Meremäe valda ja osa Misso vallast ning osa nendega piirnevatest Venemaa Föderatsiooni Pihkva oblasti Petseri rajooni küladest. Setumaa eripära silmas pidades moodustati 2017. a haldusreformi käigus Värska, Mikitamäe, Meremäe ja osaliselt Misso valla liitmisel Setomaa vald, mis jääb Võru maakonda. Setumaa praeguseks keskuseks peetakse Värska alevikku. Seega on Setumaa kultuuripärand, kui ajaloolis-kultuuriline väärtus kaitsealal olemas ja on ühtlasi kaitse all hoidmise eeldus.

2.2. Kaitse alla võtmise otstarbekus

Liigi seisund loetakse soodsaks, kui selle asurkonna arvukus näitab, et liik säilib kaugemas tulevikus oma looduslike elupaikade või kasvukohtade elujõulise koostisosana, kui liigi looduslik levila ei kahane ning liigi asurkondade pikaajaliseks säilimiseks on praegu ja tõenäoliselt ka edaspidi olemas piisavalt suur elupaik (LKS § 3 lõige 2). Sealjuures III kaitsekategooria liikide vähemalt 10 protsendi teadaolevate ja keskkonnaregistris registreeritud elupaikade või kasvukohtade kaitse tuleb tagada kaitsealade või hoiualade moodustamise või püsielupaikade kindlaksmääramisega lähtuvalt alade esinduslikkusest (LKS § 48 lõige 3). Sellest tulenevalt on kaitseala kaitse all hoidmine otstarbekas, kui kaitsealale jäävate liikide seisund poleks soodne ja alale jääksid esinduslikud elupaigad, mis aitavad säilitada liigile piisavalt suurt elupaika ja seeläbi hoida neid liike soodsas seisundis.

Otstarbekuse hindamisel tuleb arvestada ka sellega, et piiritlemata II ja III kategooria kaitsealuste liikide elupaikades rakendub seadusest tulenev isendi kaitse (LKS § 48 lõige 4 ja § 55).

Valge-toonekurg on punase raamatu hinnangul ohuvälises seisus, ehk liik on praegu soodsas seisundis. Eestis on liigi arvukus viimasel ajal suurenenud. Kaitsealale jääb üks valge-toonekure pesapaik. Liik pesitseb meil peamiselt elektripostide, korstnate jms inimtekkeliste objektide otsas. Arvestades liigi peamisi ohutegureid, ei ohusta liiki praegu elupaikade puudus. Keskkonnaregistri andmete tuginedes on tagatud ka pärast selle kaitseala kaitse alt väljaarvamist vähemalt 10 protsendi teadaolevate ja keskkonnaregistris registreeritud elupaikade või kasvukohtade kaitse kaitsealade või hoiualade moodustamise või püsielupaikade kindlaksmääramisega. Liigi pesitsemisrahu (pesade lõhkumise vältimiseks pesitsusajal) tagab ka isendikaitse. Kuna liik on Eestis soodsas seisundis ja liigi pikaajaliseks säilimiseks on piisavalt suur elupaik kaitstud ka seda ala kaitsmata, siis pole selle liigi jaoks kaitseala kaitse all hoidmine otstarbekas.

Laialehine neiuvaip on Eestis viimasel ajal suureneva arvukusega taim, mis ei ole Eesti punase nimestiku järgi praegu ohustatud. Alale jääb üks teadaolev kasvukoht. Keskkonnaregistri andmetele tuginedes on tagatud ka pärast selle kaitseala kaitse alt väljaarvamist vähemalt 10 protsendi teadaolevate ja keskkonnaregistris registreeritud elupaikade või kasvukohtade kaitse kaitsealade või hoiualade moodustamise või püsielupaikade kindlaksmääramisega. Orhideede kaitse tegevuskava järgi on liik Eestis soodsas seisundis ja alale jääb vaid üks pisike mitteesinduslik leiukoht. Seega pole selle liigi jaoks kaitseala kaitse all hoidmine otstarbekas.

Harilik käokuld on Eestis oma levila põhjapiiril ning kõige rohkem Eestis teadaolevaid leiukohti on Põlvamaal. Kaitse tegevuskava järgi ei ole LKS-st tulenev miinimumõue leiukoha kirjeid arvesse võttes täidetud. Kaitsealal asuv kasvukoht on tekkinud autode liikumise tulemusel (avatud liivane pinnas), mis 2016. aastal koostatud ekspertiisi järgi ei ole kestlik ja häabub loodusliku arengu käigus aja jooksul, kuna ümbritsevatele aladele on ca 6–7 ha ulatuses istutatud mändi. Männinoorendik on omakorda varjuline ja liik seal kasvada ei suuda. Ühtlasi kattub lahtine liiv vilus ja niiskes keskkonnas samblaga. Kehtiv kaitsekord (piiranguvöönd) ei ole muutnud ega muuda tõenäoliselt liigi seisundit soodsamaks. Liigi kaitse tegevuskava järgi ei eelda liigi kaitseks tehtavad loodushoiutööd kaitseala olemasolu, vaid hooldustöid on võimalik tellida ka neile ohustatud liikidele, mis ei asu kaitsealal. Samuti ütleb tegevuskava, et liigi kaitseks püsielupaikade moodustamisel tuleb seda teha leiukohtadesse, kus on vähemalt 500 generatiivset taime. Seega ei ole konkreetse kasvukoha kaitsmiseks ala kaitse all hoidmine otstarbekas.

Kahelehine käokeel on Eestis küllaltki tavaline liik ning kaitsealal kasvab see peamiselt teede ääres ja väheste isenditena. Orhideede kaitse tegevuskava järgi on liigi tüüpilisteks kasvukohtadeks niidud, kadastikud ja mitmesugused metsakooslused (vahel ka täiesti kuival pinnasel). Keskkonnaregistri andmetele tuginedes on tagatud ka pärast selle kaitseala kaitse alt väljaarvamist vähemalt 10 protsendi teadaolevate ja keskkonnaregistris registreeritud elupaikade või kasvukohtade kaitse kaitsealade või hoiualade moodustamise või püsielupaikade kindlaksmääramisega. Kuna liik on Eestis ohustatud liikide punase nimestiku andmetel ohuvälises seisus ja liigi pikaajaliseks säilimiseks on piisavalt suur osa elupaigast kaitstud ka seda ala kaitsmata, siis pole selle liigi jaoks kaitseala kaitse all hoidmine otstarbekas.

Karikold on Eestis tavaline liik ja kõnealusel kaitsealal on see registreeritud neljas kasvukohas kokku u 1 ha suurusel alal. Liik on üle-eestiliselt mitmetel kaitsealadel oma esinduslike populatsioonide tõttu seatud ala kaitse-eesmärgiks. Liigi suurimaks ohuteguriks on ulatuslik metsade majandamine. Kuna Tonja-Värskas kaitsealale jäävad metsad suuri massiive ei moodusta ja teadaolevad leiukohad on väga väikese pindalaga, ei ole looduspargi alale jäävad elupaigad sellised, mis vajaksid kindlasti edasist kaitsmist kaitseala koosseisus.

Männisinelane – Tonja-Karisilla-Värskas kaitsealalt on leitud kaks männisinelase vastset, mis ei ole siiski piisavaks aluseks, et moodustada liigi kaitseks eraldi kaitseala. Kuigi männisinelase puhul on tegemist ohustatud liigiga, kes vajab kaitset, ei ole siiski konkreetse kaitseala kaitse all hoidmine selle liigi seisukohast otstarbekas. Liik vajab elutegevuseks suuri ekstensiivselt majandatud ja inimasustusest kaugel asuvaid metsamassiive. Kuna kaitsealal asuvad metsad suuri massiive ei moodusta ja asuvad inimasustuse lähedal, ei ole konkreetset metsad liigile tüüpilised elupaigad.

Kultuuriväärtuste säilitamiseks ei ole konkreetset alal eraldi riikliku kaitse jätkamine otstarbekas, kuna Setumaa on oluliselt suurem ala kui kõnealune 437,7 ha ning samuti on kaheldav, kas selle piirkonna puhul on tegemist kõige esinduslikuma näitega Setumaast. Praegu Setumaale jäävad neli

Eesti valda Meremäe, Värskat, Mikitamäe ja Misso on moodustanud ainulaadse maakonnapiire ületava omavalitsuste ühenduse Setomaa Valdade Liidu ning selle raames on välja töötatud nii Setomaa arengukava kui ka eraldi arengukavad turismile, käsitööle, ühisele ettevõtlusele jne. Arvestades Setumaa eripära moodustati 2017. a haldusreformi käigus Setomaa vald Värskat, Mikitamäe, Meremäe ja osaliselt Misso valla liitmisel.

Värskat vallavalitsuses 30.01.2017 toimunud kohtumisel Värskat ja Mikitamäe valla esindajatega leiti ühiselt, et ala riikliku kaitse alla jätmine ei ole vajalik, kuna alal puuduvad sellised looduskaitsealised väärtused, mille tõttu oleks riiklik kaitse põhjendatud. Ala on maakonnaplaneeringus kirjeldatud rohealana ning Setomaa Valdade Liidu ühenduse kaudu kaitstakse Setomaale omaseid väärtusi palju laiemalt, kui kõnealusel 437,7 ha. Samuti on ala idaosas olulised piirangud ehitustegevusele seoses ehituskeeluvööndiga, mis on Peipsi järvel, Lämmijärvel ja Pihkva järvel 100 m.

Tonja-Karisilla-Värskat looduspargi eripärana nimetatud Setumaa omapära tutvustamine ja säilitamine (sh traditsiooniline külaarhitektuur) on tänapäeva looduskaitse mõistes võimalik vaid rahvusparkides, kus üks eesmärk on kultuuripärandi säilitamine, uurimine ja tutvustamine (LKS § 26 lõige 1).

Arvestades eespool toodut ehk vaatamata sellele, et alal on olemas kaitse all hoidmise eeldused kaitsealuste liikide ja samuti ajaloolis-kultuurilise väärtusena, ei ole kaitseala kaitse all hoidmine tervikuna kõigi nende eelduste kaitseks otstarbekas. Nende liikide kaitse on tagatud ka kaitsealata LKS-i isendikaitset puudutavate normidega ning Setu kultuuripärandi kaitseks esindab see ala ainult väga väikest ja mitte kõige esinduslikumat osa kogu Setu kultuuriruumist. Seetõttu arvataksegi see ala kaitse alt välja.

3. Menetluse kirjeldus

Keskkonnaamet koostas Tonja-Karisilla-Värskat looduspargi kaitse alt välja arvamise kavatsuse, mida tutvustati avalikkusele 2017. aasta veebruaris ja märtsis kohalike omavalitsuste kodulehekülgede ja vallalehtede vahendusel. Selle aja jooksul arvamusi ja ettepanekuid ei laekunud.

Vabariigi Valitsuse määruse „Tonja-Karisilla-Värskat looduspargi kaitse alt välja arvamine” avalik väljapanek toimus 12. oktoobrist 10. novembrini 2017. a Keskkonnaameti Räpina kontoris ning Mikitamäe ja Värskat Vallavalitsuses. Teade avaliku väljapaneku kohta ilmus väljaandes Ametlikud Teadaanded, Keskkonnaameti veebilehel, üleriigilise levikuga ajalehes SL Õhtuleht ja maakondliku levikuga ajalehes Koit 12. oktoobril 2017. a.

Looduskaitseseaduse § 9 kohase kaitse alt välja arvamise menetluse käigus saadeti 103 kinnisasja omanikule avaliku väljapaneku kohta väljastustega teade, millele oli lisatud määruse eelnõu ja seletuskiri. Määruse eelnõu ja seletuskiri saadeti e-kirjaga Mikitamäe ja Värskat Vallavalitsusele ning Maa-ametile, Riigimetsa Majandamise Keskusele ja Põlva Maavalitsusele. Avalikustamise käigus ettepanekuid ja kommentaare ei esitatud.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Euroopa Liidu õigus ei reguleeri otseselt määruse eelnõus käsitletud küsimusi.

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Maamaksuseaduse § 4 lõike 2 kohaselt makstakse looduskaitseaduse §-s 31 sätestatud piiranguvööndi maalt maamaksu vastavalt 50% maamaksumäärast. Sellega korrigeeritakse valdade eelarvesse laekuva ja riigieelarvest kompenseerimist vajava maamaksu suurust. Kuna määrusega arvatakse nimetatud objekt kaitse alt välja, siis määruse jõustumisele järgneva aasta 1. jaanuarist alates hakkavad nende kinnistute omanikud maamaksu maksma vastavalt üldisele korrale. Kuna 437,7 ha varem piiranguvööndisse jäävast alast arvatakse looduskaitse alt välja, laekub maamaksu Setomaa vallale ligikaudu 998 eurot aastas rohkem.

Kaitse alt välja arvatav Tonja-Karisilla-Värskas looduspark ei kuulu Natura 2000 võrgustikku. Ala kattub põhjaosas osaliselt Karisilla oja hoiualaga (Karisilla oja loodusala) ja idaosas Värskas lahe hoiualaga (Värskas loodusala), kuid seal on tegemist piirinihetega.

Planeeringud tuleb kooskõlla viia kehtestatud õigusaktidega. Seega mõjutab määruse kehtestamine ka kehtestatud planeeringuid. Meile teadaolevalt vastuolusid kehtivate planeeringutega ei ole, mistõttu oluline mõju selles küsimuses puudub.

Vastavalt looduskaitseaduse §-le 20 võib riik kokkuleppel kinnisasja omanikuga omandada kinnisasja, mille sihtotstarbelist kasutamist ala kaitsekord oluliselt piirab, kinnisasja väärtusele vastava tasu eest. Kuna Tonja-Värskas kaitseala arvatakse kaitse alt välja, siis maa omandamise kulusid riigi eelarvest ei teki.

Tonja-Karisilla-Värskas looduskaitsealale jääb ligikaudu 263 ha metsamaad, millest riigile kuulub ligikaudu 10 ha. Riigimetsa Majandamise Keskuse arvutuste kohaselt jääb majandusmetsa range kaitse alla võtmisel riigi metsa majandamata jätmisel saamata tulu keskmiselt 156 eurot hektari kohta aastas. Majanduspiirangutega metsade kavandatav raiemaht on ligikaudu 1/10 majandusmetsa lankide keskmisest. Seega suureneb piirangute kadumisel kavandatav raietulu 9/10 võrra, mis arvestades metsamaa pindala on ligikaudu 1400 eurot aastas.

Määruse jõustumisel puudub oluline mõju loodus- ja elukeskkonnale, kaitstavate liikide ja elupaikade seisund ei muutu, samuti puudub mõju sotsiaalvaldkonnale, riiklikule julgeolekule, majandusele, regionaalarengule ning riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele. Määruse jõustumine ei puuduta rahvusvaheliste kohustuste täitmist ega too kaasa uute organisatsioonide moodustamist.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Määruse vaidlustamine

Määruse üldkorraldusele ehk haldusakti tunnustele vastavat osa on võimalik vaidlustada, esitades halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras kaebuse halduskohtusse. Määruses on üldkorralduse regulatsioon suunatud asja (kinnistu) avalik-õigusliku seisundi muutmisele, hõlmates eelkõige asja kasutamist ja käsutamist reguleerivaid sätteid. Seega vastavad määruses üldkorralduse tunnustele sätted, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused on konkreetse kinnisasjaga tihedalt seotud ning puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist. Halduskohtumenetluse seadustiku § 46 lõike 1 kohaselt võib tühistamiskaebuse esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti teatavaks tegemisest arvates ja sama paragrahvi lõike 5 kohaselt kaebuse haldusakti õigusvastasuse kindlakstegemiseks kolme aasta jooksul haldusakti andmisest arvates.

8. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu kooskõlastati teiste ministeeriumidega eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Ministeeriumid on kooskõlastanud eelnõu vaikimisi. Vabariigi Valitsuse reglemendi § 7 lõike 4 kohaselt, kui kooskõlastaja ei ole sama paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatud tähtaja jooksul eelnõu kooskõlastanud või jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, loetakse eelnõu kooskõlastatuks.